

A munkásegység útján

Az 1944. augusztus 23-i fegyveres felkelés sikerének egyik döntő feltétele volt a munkásegységfront létrehozása 1944 áprilisában. A munkásegységfront szilárd alapnak bizonyult az összes hazafias és demokratikus erők tömörítéséhez a soron levő legfőbb feladat: a fasiszta diktatúra megdöntése érdekében; ez az elvi alapvetésű szervezeti forma kezdettől fogva magában hordozta a népi egység kiteljesülésének csíráit az érdekei védelméért, nemzeti létének megmentésért és az ország népi demokratikus berendezkedéséért folytatott harcban.

A Román Kommunista Párt mint a hazai szervezett munkásmozgalom megtestesítője megalakulásától kezdve a munkásosztály politikai és akcióegysége mellett szállt síkra. Ez a törekvés vörös fonalként vonul végig egész tevékenységén: egyetlen osztály, egyetlen szakszervezeti mozgalom, egyetlen párt.

Romániában is több munkáspárt tevékenykedett, s eltérő politikai és taktikai elképzeléseik voltak a társadalmi fejlődés előbbreviteléért folytatott harc alapvető kérdéseiben. A tőkés-földesúri rendszer a munkásosztály soraiban beállott szakadást kihasználva fokozta támadását a dolgozók ellen. Nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenállás növelése csakis a munkásosztály egységének megteremtése révén érhető el. Az ilyen irányú erőfeszítések — ha időlegesen is — több esetben eredményekhez vezettek. Mint legfontosabbat, az 1922-ben létrejött szakszervezeti egységet említjük meg. A szakszervezeti mozgalmat maguknak alárendelni akaró jobboldali szociáldemokrata vezetők politikája azonban szembeszegült a kommunista párt növekvő befolyásával, a szakszervezeti tevékenység forradalmi irányulásával. Az 1923. évi kolozsvári szakszervezeti kongresszuson a munkádemokrácia legegységesebb szabályainak súlyos megsértésével és hatósági segédlettel a jobboldaliak megbontották a romániai szakszervezeti mozgalom egységét, s az amszterdami reformista szakszervezeti Internacionáléhoz csatlakoztak. Ettől kezdve a munkásmozgalom egységéért folyó harc homlokterébe a szakszervezeti egység helyreállítása került, minek legfőbb exponensei az 1923 októberében létrejött Egységes Szakszervezetek Országos Tanácsa keretében működő szakszervezetek voltak. Ezek a kommunista párt és a tömegek közötti kapcsolat legfontosabb láncszemeivé váltak.

A munkások — kommunisták, szociáldemokraták vagy pártunkívüliek — egysége azonban szervezeti megosztottságuk ellenére is megnyilvánult a létfontosságú gazdasági és politikai követeléseik kivívását célzó mozgalmak során. Az akcióegységet minden esetben a harc konkrét feltételei tették szükségessé, azok a nehéz körülmények, amelyek között kibontakozott, s erősítéséhez az a felismerés járult hozzá, hogy a kizsákmányolás ellen vívott minden egyes győzelem csak együttes harc eredménye lehet.

Az illegalitásba kényszerített kommunista párt és a tömegek közti kapcsolat megteremtésében jelentős szerephez jutott az 1925-ben létrehozott Városi és Falusi Dolgozók Blokkja. Ez többek között az 1926. évi községi választásokon elért sikereit annak köszönhetette, hogy egységes elvi alapon sikerült tömörítenie különböző politikai pártok és szervezetek tagjait.

A munkásokciók tanulságai parancsoló szükségként állították előtérbe újabb és újabb érintkezési pontok keresését a munkásegység megteremtéséért a néptömegek érdekei védelmében. A munkásmozgalom egységének fő akadályja az a reformista irányvonal volt, amelyet a szociáldemokrata jobboldal táplált. Ahhoz, hogy az egység megteremtésére irányuló erőfeszítések eredményesek legyenek, hogy kialakulhasson az elvtársi együttműködés azokkal a szociáldemokrata vezetőkkel és párttagokkal, akik megértést tanúsítottak az egység eszméje iránt, s hajlandónak mutatkoztak közös akciók szervezésére az egységfront alapján, fel kellett volna számolni azokat a szektás, baloldali nézeteket és módszereket, melyek az egységes szakszervezetek egyes vezetői részéről nyilvánultak meg, és az egység létrejöttének ugyancsak akadályává váltak. Mindezek ellenére a kizsákmányoló osztályok támadásainak kivédése és elhárítása érdekében több esetben sikerült az egységes szakszervezeteknek az 1926-ban megalakított Országos Szakszervezeti Tanácshoz tartozó szakszervezetekkel akcióegységre lépniük. Az alulról felfelé történő helyi kezdeményezések azt is bizonyították, hogy a törekvések és lehetőségek nem voltak egymást kizáró feltételek országos vonatkozásban sem.

Az egységtörekvések magas szintű fóruma volt az egységes szakszervezetek 1929. évi temesvári kongresszusa, amelynek munkálataiban az ezek tagságát képviselő küldöttek mellett részt vettek az Országos Szakszervezeti Tanácshoz tartozó szakszervezeti küldöttek s a gyárak munkásmegbízottai is. A kongresszus a munkásosztály harci egysége helyreállításának alapvető fontosságú feltételeként a szakszervezeti mozgalom egyesítését hangsúlyozta az osztályharc és a proletárszolidaritás szellemében. A követendő utat, a kommunista párt útmutatása szerint, a tömegeknek közös akciókba való bevonásában jelölte meg a proletariátus azonnali gazdasági követeléseit és demokratikus célkitűzéseit alapján, a mind alulról — az üzemi bizottságok megalakítása révén —, mind pedig felülről — a pártvezetőségek közötti tárgyalások útján — létrejövő egységfront jegyében. A kongresszus után azonban a tőkes-földesúri hatóságok feloszlatták az egységes szakszervezeteket, s a kongresszusi állásfoglalások alkalmazására nem kerülhetett sor.

Az uralkodó osztályok népellenes politikája mind szélesebb tömegeket kapcsolott be abba a harci lendületbe, amely 1929-ben, a gazdasági válság kitörése nyomán kifejlődött. Noha a kommunista párt fokozott tevékenységet fejtett ki a munkásság küzdelmének megszervezése és vezetése érdekében az akcióegység erősítésének vonalán, az eredmények mögöttes maradtak azoknak a lehetőségeknek, amelyeket a tömegek kombattivitásának növekedése felvetett. Az illegalitás, a tőkés-földesúri rendszer kommunistaellenes beállítottsága rendkívül megnehezítette, sőt egyenesen lehetetlenné tette, hogy a párt széles körben és elméleti szinten megvitassa és kidolgozza politikai irányvonalát, a stratégiai és taktikai elveket. Ezért nemritkán zavaros, ellentmondásos elképzelések és törekvések keresztezték egymást a pártvezetésben: a romániai gazdasági, politikai viszonyok megítélése, a különféle politikai pártok jellemzése vagy annak meghatározása tekintetében, hogy a munkásosztálynak milyen társadalmi erőkkal lehet és kell szövetségre lépnie. Súlyosan esett a latba az is, hogy a párt vezető szerveibe opportunisták és karrieristák kerültek, akik frakcióharcokat kezdeményeztek — jórészt a Komintern téves politikai gyakorlatának következményeképpen is — éppen akkor,

amikor a gazdasági válság elindítója lett a társadalmi ellentmondások kiéleződésének és nagyméretű tömegmozgalmaknak, amelyeket egyetlen forradalmi áradatba kellett volna tömöríteni.

A frakcióharcok felszámolása és a párt szervezeti-politikai egységének helyreállítása együtt haladt a tömegkapcsolatok újrendezésével; a figyelem mindjobban a legfőbb ipari központok, a forrongó vasúti, kőolaj- és bányaipari munkások harcainak felé fordult. A párt tevékenysége kezdte meghozni gyümölcsét. Megsokasodtak a városi és falusi dolgozók mozgalmi, jelentősen emelkedett a munkás- és paraszttömegek politikai öntudata, jelezve, hogy a további harcok átütő erejének növelése, az egységfront megteremtése terén még sok a kiaknáztatlan lehetőség.

A kommunista párt sorainak további erősítését célzó feladatok tisztázására, az ország gazdasági-társadalmi helyzetének tudományos elemzésére, általános stratégiai és taktikai irányvonala kidolgozására az V. kongresszuson került sor 1931 decemberében. A határozatok a párttevékenység kiindulópontját a proletariátus akcióegységének megteremtésében jelölték ki, s e cél elérésének legfőbb eszközét „a proletártömegek mindennapi követeléseinek alapján alulról létrehozott egységfront taktikájában” látták (*Documente din istoria Partidului Comunist din România, 1929—1933*. III. București, 1955. 280.). Az egységfrontnak fel kell ölelnie az összes munkásokat, a szervezetteket és szervezetleneket egyaránt, hogy a közös harc során konkrét tények alapján győződjenek meg a munkásmozgalom egységének fontosságáról. A kongresszus hangsúlyozta a tömegharc szerveinek, az akcióbizottságoknak, az üzemi bizottságoknak, a sztrájkbizottságoknak, sztrájkköröknek a fontosságát: segítségükkel „a párt biztosítani fogja a forradalmi mozgalom szervezeti vázát, legyőzi a mozgalom spontaneitását és szétszórtságát, és magasabb szintre emeli”. (I. m. 281.)

A párt az V. kongresszus határozatainak alkalmazásával számottevő sikereket ért el a tömegek harcának szervezésében. Megtalálta azokat a formákat és módszereket, amelyek a különféle akciók során létrehozták a munkások alulról jövő egységét, tömeges részvételüket. Az üzemi és helyi szintű egységfront-megvalósítások — előbb a vasúti munkások körében — magukban hordozták a területi, iparági vagy éppenséggel országos szintű egységfront-alakítások lehetőségeit. A vasutasok Országos Központi Akcióbizottságának létrehozása például a helyi és területi akcióbizottságok munkájának összefogásával maradéktalanul bebizonyította hatékonyságát az 1933. januári—februári hósi küzdelmek idején, amelyek a gazdasági válság időszakában kirobbant nagy osztálycsaták tetőpontját alkották. Ezek a harcok magas szervezetségi formájukkal, forradalmi célkitűzéseikkel meggyőzően igazolták az egységfront taktikájának helyességét, s értékes tanulságokkal szolgáltak a párt további tevékenységéhez.

A munkásosztály egységének megteremtése az 1933 utáni évek Romániájában, amikor a demokratikus erőknek, élükön a munkásosztállyal, mind szélesebb fronton kellett felvenniük a harcot a szabadságjogok védelmére és a növekvő fasiszta veszély ellenében, halaszthatatlan szükségszerűségként került előtérbe. Fontosságát hangsúlyozta az országot fenyegető revíziós és expanziós politika is. Így a munkás-egységfront létrehozásának jelentősége már túlmutatott a munkásmozgalom keretein, s nemzeti érdekeket felölelő problémává nőtt.

A Román Kommunista Párt, abból a lenini tételtől kiindulva, hogy a munkásosztály egysége „a kapitalizmus szétforgácsoló, szétválasztó, nyomasztó feltételei következtében nem egyszerre, hanem csak kitaró munka és óriási türelem árán jön létre” (Lenin *Művei* 8. Budapest, 1954. 517.), elsősorban az akcióegység megteremtését tűzte ki céljául a munkásosztály mindennapi gazdasági követeléseiből,

valamint a legégetőbb politikai kérdésekből eredő konkrét feladatok megoldása révén. A munkások között végzett tevékenység számos helyi sikerrel járt az azonnali akciók érdekében létrehozott egyezmények, közös megmozdulások formájában. 1933 novemberében, majd 1934 júliusában és októberében a kommunista párt azt javasolta a szociáldemokrata pártnak és a Független Szocialista Pártnak, hogy kössenek harci szövetséget minimális program alapján. Bár voltak helyi szociáldemokrata pártszervezetek, amelyek „a demokrácia és az igazságosság ügyének diadalra juttatásáért” a közös harc mellett nyilatkoztak (*Lumea nouă*, 1934. szeptember 16.), pártvezetőségük visszautasította a kommunista párt javaslatát.

Az RKP KB 1935. februári plenáris ülésének határozata a helyi pártszervezetek feladatául tűzte ki, hogy javasolják „a szociáldemokrata párt alsó szervezeteinek az egységfront létrehozását az összes többi munkásszervezettel egy olyan konkrét program alapján, amely néhány legégetőbb gazdasági és politikai követelést foglal magába, beleértve azokat a követeléseket is, amelyek különösképpen érdeklik az illető helység munkásait”. (*Documente din istoria Partidului Comunist din România, 1934—1937*. IV. București, 1957. 220.) A kommunista párt, következetesen folytatva erőfeszítéseit az akcióegység megeremtéséért, 1935 márciusában és áprilisában, majd novemberében újabb javaslatokat tett az ország különböző városaiban létrejött egységfront-megállapodások állandósítására és országos szintre emelésére. A javaslatok végül is részleges eredményhez vezettek. A kommunista és szociáldemokrata párt vezetőségének küldöttei között véleménycserére került sor, s megállapodás jött létre a harcok közös szervezésére vonatkozóan „a kommunista és szociáldemokrata szervezetek közötti helyi megegyezések értelmében”. (I. m. 353.)

1935-ben és 1936-ban a szociáldemokrata párt számos helyi szervezete lépett akcióegységre a kommunista pártszervezetekkel. A területi szociáldemokrata pártkonferenciákon több esetben a kommunistákkal való akcióegység mellett nyilatkoztak. Így például a kolozsvári konferencia határozatban mondta ki, hogy a pártvezetőségnek a mindennapi harcot elutasító taktikája téves, és vereségre kárhoztatja a munkásosztályt. Következésképpen új, harcossabb vezetőség választását ajánlja a kongresszusnak a munkásegységfront megalakítása érdekében. A szociáldemokrata párt 1936. évi kongresszusán ugyancsak többen állást foglaltak a közös munkásakciók szervezése végett, a fasiszta szervezetek támadásainak elhárításáért.

A kommunista párt, a szakszervezeti egység létrejöttének helyi viszonylatban elért sikereit elemezve, 1936. évi plenáris ülésén az egységes szakszervezeti mozgalom kiépítése mellett döntött. Ennek értelmében az egységes szakszervezetek tagjai az Országos Szakszervezeti Tanácshoz tartozó szakszervezetekbe mentek át. A kommunisták és a forradalmi szemléletű munkások állhatatos felvilágosító tevékenységének eredményeként a szociáldemokrata szakszervezetek radikalizálódási folyamata meggyorsult.

A kirobbant sztrájkok gyakorlatilag igazolták azt az álláspontot, hogy követeléseik kivívásának eredményessége mindenekelőtt akcióegységük megvalósításától függ.

A kiszélesülő szakszervezeti mozgalom, a gazdasági jellegű munkásharcok eredményei előkészítették a talajt a politikai együttműködéshez a munkásosztály és a különböző társadalmi rétegek szervezetei és pártjai között. Mindinkább kezdett kirajzolódni a szóban forgó évek legfőbb céljának, az antifasiszta népfront létrehozásának a perspektívája.

Az RKP 1935 februárjában közzétett határozata szerint „ahhoz, hogy meg lehessen akadályozni a kormány fasiszta intézkedéseit, amelyek Románia dolgozó népe összes rétegei érdekeit érintik, és hogy a készülő katonai-fasiszta diktatúra útját elvágjuk, a munkásosztály köré kell tömöríteni annak összes szövetségesét“, „széles antifasiszta népfrontot“ kell létrehozni a munkásegységfront körül „a dolgozó nép demokratikus jogainak megvédéséért“. (*Documente din istoria Partidului Comunist din România. 1934—1937. IV. București, 1957. 215—216.*) Az első lépést az antifasiszta erők szervezeti összefogása érdekében a Demokratikus Blokk megalakítása jelentette 1935 májusában. Ennek sikerült harci egyezményt kötnie a fasiszta erők ellen a C. Popovici vezette Szocialista Párttal, az Ekésfronttal és a MADOSZ-szal. Ugyanakkor a MADOSZ politikai szövetségre lépett az Ekésfronttal. Az akcióprogram, melyet a két tömegszervezet megbízottai Bácsiban tartott megbeszélésükön fogadtak el 1935. szeptember 24-én, állást foglalt „minden olyan törekvés ellen, mely a népek között fegyveres összetűzést idéz elő, és hamis jelszavakkal fajgyűlöletet szít“, „minden olyan eszköz ellen, amivel a béke ellenségei az állampolgári szabadságjogok elnyomására törekszenek“. (*Új Szó, 1935. október 8.*) A demokratikus szervezeti tömörülések nyilvánvaló sikere volt az 1936-os országos választások kimenetele Hunyad és Mehedinți megyében, s ennek példája nyomán a későbbi megyei és községi választási eredmények az ország több megyéjében a fasiszta erőkkel szemben.

A betiltott Demokratikus Blokk helyét 1937 végén a Demokratikus Szövetség vette át; ennek keretében folytatódott az Ekésfront, a MADOSZ, a Szocialista Párt és egyes helyi szociáldemokrata szervezetek együttműködése. A hitleri Németország reváns-háborús készülődésének veszélye mind parancsolóbban állította előtérbe a munkásosztály akcióegységét. Az RKP újabb javaslatokkal fordult a szociáldemokrata párthoz. 1939. évi VI. plenáris ülésén elsőrendű feladatként határozta meg az erők összpontosítását „az egységes front, az antifasiszta népfront és egy, a hazafias erőköt tömörítő széles front sürgős megvalósításáért“.

A katonai-fasiszta diktatúra bevezetése és Romániának a szovjetellenes háborúba kényszerítése után a Román Kommunista Párt volt az egyetlen szervezett politikai erő, amely a népi-nemzeti érdekeket kifejező elvi programmal látott hozzá az összes demokratikus-hazafias törekvések összefogásához. 1941. szeptember 6-án platformban összegezte a feladatokat: a katonai-fasiszta diktatúra megdöntése; a Szovjetunió elleni háború megszüntetése és harc a Szovjetunió s valamennyi szabadságszerető nép oldalán a hitlerista Németország ellen; a hitleristáknak az országból való kiűzése; Románia függetlenségének és nemzeti szabadságának a kivívása; az összes hazafias erők képviselőiből álló kormány megalakítása; Erdély északi részének felszabadítása; a hazaárulók letartóztatása és megbüntetése.

E célok valóra váltásának biztosítékát a párt a munkásosztály akcióegységének és az egész népet felölelő antifasiszta egységfrontnak a létrehozásában látta. Felhívta az összes politikai pártokat, csoportosulásokat, az összes hazafiakat „a román nép Nemzeti Egységfrontjának a megvalósítására“, egyetlen feltételt szabva meg az együttműködéshez: szembefordulást a hitlerista megszállókkal, a fasiszta katonai diktatúrával és a szovjetellenes háborúval.

A kommunista párt felfogása szerint a fasiszmus ellen és a román nép nemzeti felszabadításáért létrehozandó Nemzeti Egységfront alapja a munkásosztály két pártjának, a Román Kommunista Pártnak és a szociáldemokrata pártnak akcióegysége kell hogy legyen. „A munkásosztály egysége nélkül — szögezte le az RKP KB 1941. július 8-i körlevele — nem lehet sikerrel megszervezni a román nép harci egységét sem nemzeti felszabadulása érdekében.“ Hasonló értelemben fogal-

mazódott meg ez a probléma az 1941. szeptember 6-i platformban is: „A kommunistáknak a munkásosztály egységfrontja létrehozásáért kell dolgozniuk a vállalatokban a szociáldemokrata, a nemzeti parasztpárti, gárdista és pártonkívüli munkásokkal. *Ugyanakkor azonban meg kell valósítani az egységfrontot a szociáldemokrata párttal is, központi és helyi vezetőszerzeivel, a közös ellenség, a fasismus ellen.*“ (Az RKP KB mellett működő Történelmi és Társadalompolitikai Tanulmányi Intézet Levéltára, AB XXV—11. 989.)

A tömegek ellenállási mozgalmának szervezése és fejlesztése mellett (ez munkabér-konfliktusok, sztrájkok, szabotázsakciók formájában nyilvánult meg) a kommunista párt nem tévesztette szem elől egy pillanatra sem a munkásosztály akcióegysége létrehozásának mind sürgetőbb feladatát. 1942. januári határozata ismételten hangsúlyozta az egységfront jelentőségét mint egy széles nemzeti koalíció létrehozásának alapját. Ugyanezt az álláspontot hangoztatta 1942. május 1-i kiáltványában. A munkásságot, „a román nép élcsapatát“ egységfront- és akcióbizottságok alakítására szólította fel azonnali követelések kiharcolása végett, továbbá a hitlerista háborúval szembeni ellenállásának, a szovjet nép harcával és a nemzetközi proletariátussal való szolidaritásának kinyilvánításáért.

Kedvezően befolyásolta az RKP egységfront-javaslatainak figyelembevételét az SZDP KB 1943. februári határozata a munkáspártok akcióegységének, valamint a szakszervezeti mozgalom egységének kérdésében. Ezt követően megszapordtak a kommunista pártnak a szociáldemokratákkal való egység kialakítására irányuló akciói. Létre is jött a kommunista és szociáldemokrata párt között egy elvi meg egyezés az utóbbi részvételét illetően az Antihitlerista Hazafias Arcvonalban. Bár az SZDP vezetősége utólag visszavonta a meg egyezés feltételeit, a tárgyalások folytatódtak, s hajlandónak nyilatkozott párhuzamos akciók szervezésére a kommunista párttal. A két párt közötti közeledés meggyorsulását az akadályok és nehézségek sokasága ellenére is előmozdította az antifasiszta erők aktivizálódása a szovjet hadsereg győzelmeinek hatására, számos közös akció kibontakoztatása az antoneszkánus rendszer és a náci megszállók ellen, nemkülönben néhány szociáldemokrata vezetőnek az együttműködést célzó hosszas politikai tevékenysége. Végül is a nézetazonosságig jutó közeledés az életbevágó kérdések — a nemzeti lét megmentése és az országnak a fasiszta iga alól való felszabadítása — tekintetében a kommunista és szociáldemokrata párt vezetősége közötti konkrét tárgyalásokhoz vezetett a munkásegységfront létrehozása végett.

A munkásegységfront irányvonalának kidolgozásában az RKP részéről többek között Lucrețiu Pătrășcanu, Iosif Rangheț, Constantin Părvulescu, Emil Bodnaraș, Constantin Agiu, Petre Constantinescu-Iași, Mihai Magheru, Petre Ioan és Vasile Bagu, az SZDP részéről Teodor Iordăchescu, C. Titel-Petrescu, Ștefan Voitec, Lothar Rădăceanu, Victor Bratfăleanu, Ion Pas, Zaharia Tănase és Nicolae Deleanu vett részt.

A munkásegységfront álláspontját 1944. május 1-i programkiáltványa szögezte le, amely hírül adta, hogy a munkásosztály, a romániai társadalom legelőrehaladottabb osztálya forradalmi hagyományaihoz híven a szabad, független és demokratikus Románia megteremtéséért folyó harc élén áll:

„Május 1-én, a szervezett munkásság *harci és reményesgteli* napján, egyesülve a kommunistáktól a szociáldemokratáig, *határozott harcra* hívja fel az egész munkásosztályt, az összes szervezett és szervezetlen munkásokat, az egész román népet, az összes társadalmi osztályokat és rétegeket, az összes pártokat és szervezeteket, függetlenül politikai színezetüktől, vallásos meggyőződésüktől és társadalmi hovatartozásuktól, a következőkért:

Azonnali béke!

Az Antonescu-kormány megdöntése! Az összes antihitlerista erők képviselőiből álló nemzeti kormány megalakítása!

A hitlerista seregek kiűzése az országból, a német hadigépezet szabotálása és szétzúzása!

A felszabadító Vörös Hadsereg támogatása!

Szövetség a Szovjetunióval...

A szabad, demokratikus és független Romániáért!" (Documente din istoria Partidului Comunist din România II. București, 1953. 381—382.)

A politikai síkon megkötött munkásegységfront döntő jelentőségű tényezővé vált a román nép mozgósításában a fasiszta diktatúra megdöntése és a hitlerista háborúból való kilépés érdekében. De ezen túlmenően a munkásegységfront alapján megvalósított szakszervezeti egység megsokszorozta a munkásosztály erejét, közvetlen mozgatójává vált terebélyesedő akcióinak, a proletariátus vezető szerepének növekedésének a faszizmus elleni harcban. A munkásegységfront kifejezésre juttatta a két munkáspártnak azt az elhatározását is, hogy összehangolják erőfeszítéseiket az antifasiszta célok valóra váltásán túl olyan más feladatok elvégzésében is, mint az ország demokratizálása, az elsőrendű fontosságú gazdasági és társadalmi követelések kivívása.

A proletáregység szilárd alapnak bizonyult az antifasiszta harc növekedésében, a fegyveres felkelés előkészítésében. A létrejött munkásegységfront-bizottságok és hazafias bizottságok a munkásoknak a fasiszta terror ellen és gazdasági követeléseik teljesítéséért vívott harcát szorosan egybekapcsolták a fasiszta diktatúra megdöntéséért folytatott küzdelemmel, a nemzeti katasztrófa elhárításával. A munkásegységfronton át vezetett az út a Nemzeti Demokrata Blokk megalakításához, az összes demokratikus és hazafias erők politikai szövetségéhez 1944 nyarán, ami újabb jelentős lépéssel vitte előbbre az antoneszkánus rezsim felszámolásának közvetlen előkészületeit, az 1944. augusztus 23-i történelmi aktus megvalósítását.

Vajda Lajos

Victor Vasarely grafikája

